

Titel: Overvågning af isfugl <i>Alcedo atthis</i> som ynglefugl			
Dokumenttype: Teknisk anvisning	TA. nr.: A167	Version: 1	Oprettet: 21.02.2017
Forfattere: Thomas Eske Holm Aarhus Universitet	Gyldig fra: 15.03.2018		
	Sider: 7		
	Sidst ændret: 02.2018		
TA henvisninger			

0 Indhold

1 Indledning	2
2 Metode	2
2.1 Tid, sted og periode.....	2
2.2 Udstyr	3
2.3 Procedure.....	3
2.3.1 Stam- og kortdata	3
2.3.2 Observationer og overvågningsdata	3
3 Databehandling	4
4 Kvalitetssikring	5
4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering	5
5 Referencer	5
6 Bilag	5
6.1 Feltskema	5
7 Oversigt over versionsændringer	7

Udgået dokument
Se senere version

1 Indledning

Formålet med denne tekniske anvisning (TA) er at angive en kvalitetssikret, standardiseret og reproducerbar metode til at gennemføre overvågningen af ynglende isfugl.

Isfugl yngler i huller, som udgraves i skrænter eller mellem rødderne på væltede træer, nær skov og krat ved vandløb og søer med en rig fauna af småfisk. De danske isfugle er nærmest stand- og strejffugle, idet 71 % af genfund af ringmærkede danske isfugle blev gjort mindre end 10 km fra ringmærkningsstedet.

Arten er opført på Fuglebeskyttelsesdirektivet, Bilag 1.

2 Metode

Overvågning af isfugl foretages gennem optælling af ynglepar beliggende i de EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i områdernes udpegningsgrundlag.

Overvågningen af isfugl er kategoriseret som Intensiv 1. Intensiv 1 står for opsøgende overvågning af artens bestandsstørrelse. Overvågningen består af en basisovervågning, der omfatter bestandsstørrelse og udbredelse i de EF-Fuglebeskyttelsesområder, hvor arten indgår i udpegningsgrundlaget.

På feltskemaet til overvågning af isfugl (bilag 6.1) er der fortrykte felter til angivelse af de parametre, der skal overvåges.

2.1 Tid, sted og periode

Isfugl eftersøges hvert andet år (2018 og 2020).

Overvågning af ynglefugle i felten gennemføres i perioden 25. marts – 31. juli. Dage med vedvarende regn, tåge eller stærk blæst er uegnede til feltobservationer og skal undgås.

Lokaliteter, der undersøges for ynglende isfugl, består af kendte ynglelokaliteter for arten samt potentielle ynglelokaliteter. Potentielle områder udgøres af søer og vandløb nær skov eller krat med en rig fauna af småfisk og med stejle brinker eller skrænter op til et par hundrede meter fra vandet hvor redevullet udgraves.

Ynglepar der observeres i forbindelse med anden overvågning uden for det

fastsatte overvågningsvindue (25. marts til 31. juli) kan medtages såfremt forekomsten kan henføres til sikre eller sandsynlige ynglepar.

2.2 Udstyr

Ved optælling medbringes håndkikkert (7-12 X forstørrelse). Derudover medbringes GPS, kompas, kort eller ortofoto til positionering af observationer, feltskema og skriveredskaber eller felttablet.

2.3 Procedure

2.3.1 Stam- og kortdata

Inden ynglesæsonen udarbejdes en oversigt over relevante ynglelokaliteter. Oversigten udarbejdes på baggrund af lokal viden suppleret i rimeligt omfang med viden om isfuglens forekomst i Danmark herunder offentliggjorte artikler, atlaskortlægning og DOFbasen, eller kontakter til lokale. Oversigten holdes løbende opdateret og danner grundlag for følgende års overvågninger af arten.

Ynglelokalitetens stednavn, inventør, indsamlingsformål og dato registreres på feltskema (bilag 6.1). Hvis ynglelokaliteten ikke har et officielt stednavn som fremgår af kort fra Geodatastyrelsen, navngives ynglelokaliteten med henvisning til nærmeste stednavn, fx "vandløb 2 km syd for Estrup (isfugl)".

Arealet på lokaliteten, hvor arten eftersøges, indtegnes som polygon på feltkort (landkort eller ortofoto) til efterfølgende registrering i Naturdatabasen. Såvel positive observationer som 0-observationer på egnede ynglelokaliteter registreres i Naturdatabasen.

2.3.2 Observationer og overvågningsdata

Hele fuglebeskyttelsesområdet gennemgås systematisk på orthofotos og alle umiddelbart velegnede områder med søer og vandløb nær skov og krat udvælges til feltbesøg. Det er vigtigt hele tiden at være opmærksom på, at overvågningen foregår inden for afgrænsningen af fuglebeskyttelsesområdet.

Observationer af isfugl markeres på feltkortet med bemærkninger om adfærd og udseende, som indikerer at fuglen er i færd med en ynglecyklus. Evt. redefund markeres ligeledes på feltkortet. Ud fra de indsamlede oplysninger gives en samlet vurdering af, om der er tale om et sikkert eller sandsynligt ynglepar.

Fra sidst i marts ses isfluglens parringsspil, hvor hannen jager hunnen og hvor såvel isfluglens skrig og den mere sjældne sang kan høres. Fuglene kan ses udgrave redehuller i begyndelsen af april. Observationer af begge køn i april og maj på samme lokalitet anses for et sandsynligt ynglefund. Hunnen skelnes fra hannen ved at have rød næbbasis hvor hannens næb er helt sort. I ungefodringsperioden kan man jævnligt høre den karakteristisk snurrende lyd fra reden. Fra omkring 1. juni ses udflyjende unger. Isfluglen får ofte, men ikke altid, to eller flere kuld, og skifter gerne redeplacering imellem.

Yngleforekomster opgives i sikre eller sandsynlige ynglepar. Definitionerne på disse kategorier følger i grove træk Grell (1998):

Sikkert ynglefund:

- Gamle fugle, der flyver til og fra redehul under omstændigheder, der tyder på, at reden er besat
- Fund af brugt redehul fra samme år
- Rede hul med rugende fugle
- Rede hul med æg eller unger
- Fodring af unger
- Nyudflyjende unger

Sandsynligt ynglefund:

- Syngende han og et ynglehabitat
- Fugle eller par der tilsyneladende hævder territorium
- Han og hun set i egnet ynglehabitat
- Fugle der udgraver redehuller
- Parringsfærd

Hvis der ikke yngles på den undersøgte lokalitet skrives "0" under "Antal par i alt".

3 Databehandling

Data fra feltskemaet (Bilag 6.1) overføres til indtastningsfladen for "Ynglefugle, samlegruppe" i NaturAppl (programmet downloades fra Miljøportalens hjemmeside).

Hvis lokaliteten har været overvåget før, anvendes så vidt muligt samme polygon som sidst. Vælg "Kopier fra eksisterende sted" i NaturAppl.

Vejledning til NaturAppl mm. Findes på Miljøportalens hjemmeside:

<http://www.miljoportal.dk/Dokumenter%20alle/Vejledning%20til%20NaturAppl.pdf>

Registreringer af isfugl, som FDC-Bio måtte gøre under overvågnings eller forskningsaktiviteter, vil være til rådighed for Miljøstyrelsen.

Ved indtastning i databasen overføres det overvågede område fra feltkort til Naturdatabasen.

4 Kvalitetssikring

4.1 Kvalitetssikring af data og dataaflevering.

Den datatekniske anvisning for kvalitetssikring af terrestriske NOVANA-data i Naturdatabasen omfatter kvalitetssikringsprocedurer for selve indtastnings- og redigeringsprocessen samt det videre forløb i forbindelse med godkendelse af data.

Se den datatekniske anvisning her:

http://bios.au.dk/fileadmin/bioscience/Fagdatacentre/Biodiversitet/DN01_Naturdata.pdf

5 Referencer

Grell, M.B. 1998. Fugles Danmark. Gads Forlag. 825 s.

6 Bilag

6.1 Feltkort

Bilag 6.1 se næste side

BILAG 6.1	Ynglefugle, samlegruppe - Isfugl
-----------	----------------------------------

Version 1 gældende fra 15.03.2018

Stamdata	
Dato:	Indsamlingsformål:
	Inventør:

Kortdata
Stednavn:
Det undersøgte/overvågede område indtegnes på kort til senere registrering som polygon i Naturdatabasen.

Overvågningsdata			
Antal ynglepar:			Bemærkninger:
Sikkert	Sandsynligt	Par ialt	

7 Oversigt over versionsændringer

Version	Dato	Emne:	Ændring:
1	02.2017	Intensiv 1	Arten går fra Ekstensiv overvågning til Intensiv 1.

Udgået dokument
Se senere version